

Marzena Czarnecka

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Katedra Prawa

Z PROBLEMATYKI OCHRONY PRAW KONSUMENTA NA RYNKU ENERGII ELEKTRYCZNEJ

Wprowadzenie

Współcześnie energia elektryczna stanowi istotny czynnik gwarantujący rozwój społeczno-gospodarczy oraz poprawę jakości życia społeczeństwa. Trudno sobie wyobrazić funkcjonowanie przeciętnego gospodarstwa domowego bez energii elektrycznej. Konsument, jako odbiorca zużywający energię elektryczną w gospodarstwie domowym, musi być traktowany w szczególny sposób – musi być chroniony przez przepisy prawa. Oczywiście można zaobserwować tendencję występującą we wszystkich krajach Unii Europejskiej do tworzenia instrumentów ochrony konsumentów. Członkostwo Polski w Unii Europejskiej powoduje, że istnieje konieczność implementowania norm prawa unijnego do polskiego systemu prawnego. Jednym z postulatów integracji europejskiej jest podniesienie standardów ochrony konsumentów również na tak newralgicznym rynku, jak rynek energii elektrycznej.

Ustawa prawo energetyczne wprowadziła pojęcie „odbiorca”. Zgodnie z definicją zamieszczoną w art. 3 pkt 13 Prawa energetycznego (pe) odbiorcą jest każdy, kto otrzymuje lub pobiera paliwa lub energię na podstawie umowy z przedsiębiorstwem energetycznym. Na mocy nowelizacji ustawy z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne¹ wprowadzono definicję „odbiorcy paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w gospodarstwie domowym”. Jest to odbiorca końcowy dokonujący zakupu energii elektrycznej wyłącznie w celu jej zużycia w gospodarstwie domowym. Odbiorca końcowy, czyli odbior-

---

¹ Dz.U z 2013 poz. 984 ustawa Prawo energetyczne z dnia 10 kwietnia 1997 r. (zwana dalej ustawą pe), w brzmieniu ustalonym ustawą z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2013 poz. 984) oraz rozporządzenie wykonawcze – rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 18 sierpnia 2011 r. w sprawie szczególnych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie energią elektryczną (zwane dalej rozporządzeniem taryfowym).

ca dokonujący zakupu energii² na własny użytek, z wyłączeniem energii zakupionej w celu jej zużycia na potrzeby wytwarzania, przesyłania lub dystrybucji³. Ustawodawca dla potrzeb ustawy Prawo energetyczne nie posługuje się sensu stricto pojęciem konsument. Pojęcie konsumenta zostało uregulowane przepisami kodeksu cywilnego⁴, zgodnie z art. 22¹ kc, za konsumenta uważa się: wyłącznie osobę fizyczną, dokonującą czynności prawnej, niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Aktualnie status prawny konsumenta został jednoznacznie powiązany tylko z osobą fizyczną, co wyłącza możliwość objęcia tym pojęciem osób prawnych (art. 33 kc) oraz jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym jednak ustawa przyznaje zdolność prawną (ułamne osoby prawne – art. 33¹ § 1 kc). Przepisanie osobie fizycznej statusu konsumenta jest możliwe zarówno w wypadku zawarcia przez nią umowy, jak i wtedy, gdy dokonuje ona jednostronnej czynności prawnej. Objęcie definicją tych ostatnich czynności uzasadnia się potrzebą usunięcia ewentualnych wątpliwości, czy osoba fizyczna występuje w roli konsumenta także wtedy, gdy dokonuje jednostronnej czynności prawnej związanej w pewien sposób ze stosunkiem umownym, np. odstępując od umowy bądź ją wypowiadając. Dla pojęcia konsumenta obojętne jest, czy osoba fizyczna prowadzi działalność gospodarczą lub zawodową. Istotne jest natomiast to, aby dokonywana przez nią konkretna czynność nie dotyczyła bezpośrednio tego rodzaju działalności. Za konsumenta będzie więc można uznać zarówno osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej w żaden sposób z jej działalnością profesjonalną, jak i czynności związanej co prawda z tą działalnością, ale tylko pośrednio. Rozróżnienie czynności bezpośrednio i pośrednio związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą lub zawodową może nastroczać w praktyce trudności, a pomocne powinno być zaproponowane w literaturze przedmiotu kryterium typowości stosunków prawnych, w których uczestniczy przedsiębiorca, ze względu na rodzaj prowadzonej działalności. W pełni uzasadnione jest zrównanie – w zakresie negatywnej przesłanki w definicji z art. 22¹ kc – czynności niezwiązanych bezpośrednio z działalnością zawodową z identycznymi czynnościami dotyczącymi działalności gospodarczej. Prowadzenie obu rodzajów działalności wymaga bowiem podobnego poziomu specyficznej wiedzy. Wobec braku sprecyzowania w kc pojęcia działalności gospodarczej, w doktrynie prawa cywilnego przyjmuje się wykorzystanie definicji pochodzącej z aktów

² Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy Prawo energetyczne energia oznacza energię przetworzoną, w każdej postaci, czyli energię elektryczną i ciepło. Autorka w treści artykułu będzie się posługiwać tymi pojęciami zamiennie.

³ Szerzej: *Konsument na rynku energii elektrycznej*, red. M. Czarnecka, C.H. Beck, Warszawa 2013.

⁴ S. Koroluk, *Zmiana definicja konsumenta w Kodeksie Cywilnym – propozycja interpretacji*, „Monitor Prawniczy” 2003, nr 10; F. Grzegorzczak, *Prawo konsumenckie w Unii Europejskiej*, LexisNexis, Warszawa 2009, s. 17-71.

pozakodeksowych. Aktualnie chodziłoby zwłaszcza o definicję z art. 2 ustawy z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej⁵, w której ustawodawca nawiązał do zarobkowej działalności wytwórczej, handlowej, budowlanej, usługowej oraz poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopalin ze złóż, a także do działalności zawodowej, wykonywanych w sposób zorganizowany i ciągły. Działalność gospodarcza może być jednocześnie prowadzona jako działalność zawodowa. Oba pojęcia w wielu przypadkach co najmniej krzyżują się swoim zakresem, choć nie muszą. Termin „działalność zawodowa” obejmie np. także przedstawicieli wolnych zawodów. Jedna i druga działalność wykonywane są zarobkowo⁶. Od 27 grudnia 2014 r. będzie obowiązywała nowa ustawa o prawach konsumenta, która wprowadziła zmianę brzmienia art. 22¹ kc 7. Za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. W ten sposób z kodeksowej definicji konsumenta w dotychczasowym brzmieniu usunięto istotny i niewymuszony prawem unijnym mankament polegający na braku właściwego ukierunkowania ochrony przepisów zakresowo uruchomianych za pomocą definicji konsumenta. Według nowej kodeksowej definicji konsumentem jest **jedynie osoba fizyczna**. Tak jak w poprzednim stanie prawnym osoby prawne oraz inne jednostki organizacyjne, choćby nawet nie prowadziły działalności gospodarczej, nie mają statusu konsumenta. Konsumentem jest przede wszystkim osoba fizyczna nieprowadząca działalności gospodarczej lub zawodowej, jeśli dokonuje z przedsiębiorcą konsumenckiej czynności prawnej. Na gruncie znowelizowanej definicji konsumenta nie każdą osobę fizyczną niebędącą przedsiębiorcą można zatem uznać za konsumenta. Brak obecnie dostatecznych podstaw, aby z faktem jedynie nieprowadzenia działalności gospodarczej lub zawodowej wiązać domniemanie statusu konsumenta. W świetle kodeksowej definicji konsumenta jego kontrahentem może być wyłącznie przedsiębiorca. Osoba fizyczna nabywa status konsumenta z chwilą dokonania konsumenckiej czynności prawnej. Późniejsze podjęcie działalności gospodarczej lub zawodowej lub wywołana innymi zdarzeniami zmiana charakteru dokonywanej czynności, nie mają znaczenia⁸.

Oznacza to, że ustawa pe postępuje się nowym pojęciem odbiorcy nabywającego energię w gospodarstwie domowym. Wydaje się, iż taka regulacja jest prawidłowa z uwagi na rozumienie pojęcia konsumenta w przepisach prawa cywilnego. Jednakże należałoby zadać pytanie dlaczego ustawodawca nie postępu-

⁵ Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej, Dz.U. z 2010 r., Nr 220, poz. 1447 ze zm.

⁶ A. Cisek [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, C.H. Beck, Warszawa 2011, s. 56.

⁷ Ustawa o prawach konsumenta, Dz.U. z 2014 r., poz. 827.

⁸ *Kodeks cywilny – wyciąg fragment pozycji: Ustawa o prawach konsumenta. Kodeks cywilny (wyciąg). Komentarz*, B. Kaczmarek-Templin, P. Stec, D. Szostek, C.H. Beck, Warszawa 2014.

je się pojęciem konsument. Ponadto pe posługuje się pojęciem gospodarstwa domowego. Powszechnie dla celów statystycznych przyjmuje się, że gospodarstwo domowe to jedno- lub wieloosobowy podmiot gospodarczy, oparty zazwyczaj na więziach rodzinnych, działający w sferze konsumpcji, którego celem jest zaspokajanie potrzeb wszystkich członków, dzięki wspólnemu rozporządzaniu dochodami uzyskiwanymi przez wszystkich lub tylko niektórych z nich. Oznacza to, że zgodnie z przepisami pe szczególną ochroną są objęci konsumenci nabywający energię w celu jej zużycia w gospodarstwie domowym. Trudno sobie wyobrazić, iż przedsiębiorca mógłby nabywać energię dla gospodarstwa domowego, oczywiście można rozważyć sytuację, iż osoba prawna – przedsiębiorca zawiera umowę dotyczącą energii elektrycznej dla swojego pracownika – zamieszkującego w mieszkaniu służbowym. Interpretacja ta jest jednak zbyt daleko idąca z uwagi na to, iż przyjmuje się, że odbiorca w gospodarstwie domowym to odbiorca końcowy i ma tę energię nabywać na własny użytek – a nie na użytek osoby trzeciej pracownika.

1. Zasady zawierania umów w ustawie Prawo energetyczne

Zgodnie z art. 4j ust. 3 pe odbiorca końcowy może wypowiedzieć umowę zawartą na czas nieoznaczony, na podstawie której przedsiębiorstwo energetyczne dostarcza temu odbiorcy paliwa gazowe lub energię, bez ponoszenia kosztów składając do przedsiębiorstwa energetycznego pisemne oświadczenie. Odbiorca, który wypowiada umowę, jest obowiązany pokryć należności za pobrane paliwo gazowe lub energię oraz świadczone usługi przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii. Odbiorca końcowy może wypowiedzieć umowę zawartą na czas oznaczony, na podstawie której przedsiębiorstwo energetyczne dostarcza temu odbiorcy paliwa gazowe lub energię, bez ponoszenia kosztów i odszkodowań innych niż wynikające z treści umowy, składając do przedsiębiorstwa energetycznego pisemne oświadczenie. Wskazane powyżej przepisy na mocy art. 24 ustawy nowelizacyjnej⁹ stosuje się wyłącznie do umów zawartych po dniu jej wejścia w życie, tj. 11 września 2013 r. Oznacza to że umowy zawarte przed tą datą pozostają w mocy i przedsiębiorstwo energetyczne¹⁰ może egzekwować ich postanowienia również w zakresie kar umownych, odszkodowań przewidzianych na wypadek rozwiązania tych umów przez odbiorców, niezależnie od tego, czy umowa zawarta została na czas nieokreślony, czy na czas określony.

⁹ Ustawa z dnia 26 lipca 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2013, poz. 984

¹⁰ Autorka posługuje się ustawowym pojęciem „przedsiębiorstwo energetyczne”, wskazując równocześnie, iż ustawodawca powinien posługiwać się pojęciem „przedsiębiorca energetyczny”. Stroną umowy jest bowiem podmiot prawa (przedsiębiorca), a nie zespół składników.

Wprowadzenie tych przepisów budzi kilka wątpliwości przede wszystkim z uwagi na art. 353¹ kc, na mocy którego strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Oczywiście nie wiadomo, czy mają w rzeczywistości na celu ochronę praw konsumenta. Przepis art. 353¹ kc statuuje swobodę umów zobowiązaniowych, w tym według autorki umów o dostarczanie energii elektrycznej. Swoboda umów w szerokim znaczeniu, tj. kompetencja do kształtowania przez podmioty wiążących je stosunków prawnych w drodze umów, obejmuje także tzw. swobodę zawarcia umowy (decyzji o zawarciu lub niezawarciu umowy, wyboru kontrahenta, rozwiązania istniejącego stosunku prawnego i czasu obowiązywania umowy). Artykuł 353¹ kc jest podstawowym przepisem wyrażającym ogólną normę kompetencyjną, pozwalającą podmiotom prawa cywilnego ustanawiać wiążące je normy postępowania. Praktyczny skutek istnienia swobody umów zobowiązaniowych polega na możliwości tworzenia konkretnych stosunków zobowiązaniowych odpowiadających wyznaczonym w ustawie typom, ale o treści odbiegającej od określonej przez ustawę normami dyspozytywnymi, a także na możliwości tworzenia stosunków zobowiązaniowych nieodpowiadających żadnemu wyróżnionemu w ustawie typowi. W tym przypadku ustawodawca ograniczył możliwość zawierania umów o dostarczanie energii do dwóch: umowy na czas określony i umowy na czas nieokreślony. Korzystanie ze swobody umów może podlegać ograniczeniom w różnych dziedzinach życia społecznego, wprowadzanym przepisami szczególnymi dla realizacji rozmaitych celów, a przede wszystkim dla ochrony innych niż wolność indywidualna wartości konstytucyjnych (ale także dla ochrony wolności strony słabszej), i wydaje się, że z takiego uprawnienia skorzystał ustawodawca. Przy wprowadzaniu tych ograniczeń obowiązują jednak rygory wyrażone w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP – ograniczenia mogą być ustanawiane tylko w ustawie tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób, a ponadto nie mogą one naruszać istoty wolności i praw. Ponadto zgodnie z art. 385¹ kc § 1 postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Ponadto zgodnie art. 385¹ kc § 3 niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Przepis ten reguluje zagadnienie niedozwolonych postano-

wień umownych zawartych w umowach z udziałem konsumentów, pozbawiając je mocy obowiązującej i wpływu na kształt praw i obowiązków wynikających z takiej czynności¹¹. Przepisy te pozwalają wobec powyższego, zdaniem autorki, na wprowadzenie takiej szczególnej regulacji, wprowadzają jednak wątpliwości interpretacyjne z uwagi na specyficzny rynek energii elektrycznej.

Wobec powyższych okoliczności, ustawodawca przyjął dość nietypowe rozwiązanie, iż wprowadził ograniczenia w zakresie możliwości formułowania zapisów umownych, np. rozwiązywania umowy w zależności od okresu jej obowiązywania. Wydaje się, iż nie wziął pod uwagę rynku energii i obecnie występującej tendencji, że umowa jest zawierana na czas nieograniczony – konsument może się z nią dokładnie zapoznać, nie ulegają ciągłym zmianom jej postanowienia, a cenniki, czyli sposoby dookreślenia ceny, obowiązują na czas określony (co rodzi wspomniane powyżej wątpliwości). W tej sytuacji, zdaniem autorki wybór cennika z oferty przedsiębiorcy energetycznego automatycznie zamienia umowę zawartą na czas nieokreślony w umowę na czas określony – na czas trwania cennika. Oczywiście bezsporne jest, że konsument ma prawo zawrzeć umowę na czas nieokreślony i wówczas rozliczenia są dokonywane na podstawie Taryfy dla energii elektrycznej, która w przypadku większości przedsiębiorców energetycznych podlega zatwierdzeniu przez prezesa URE. Po zakończeniu obowiązywania cennika, klient – konsument ma prawo wrócić do rozliczeń Taryfy dla energii elektrycznej bądź wybrać nowy cennik. Jeżeli jednak rozwiąże umowę w trakcie trwania cennika, jest zobowiązany do zapłacenia kary umownej za wcześniejsze rozwiązanie umowy, albowiem wydaje się, że zawierana umowa przekształca się w umowę zawieraną na czas określony. Jeżeli cena jest elementem istotnym umowy (albowiem zgodnie z art. 555 kc przepisy o sprzedaży rzeczy posiłkowo stosuje się do sprzedaży energii), to można uznać, że na mocy tej umowy będzie możliwość obciążenia konsumenta karą umowną. W rzeczywistości na czas obowiązywania cennika odbiorca w gospodarstwie domowym – konsument wybiera grupę taryfową, sposób rozliczeń, a w cenniku na czas określony wprowadzone są warunki zmiany ceny. Powoduje to, że większość postanowień art. 5 pe będzie miało zastosowanie. Można więc przyjąć, że umowa jest zawierana na czas określony. Zgodnie bowiem z art. 5 pe, w zależności od tego, o jakiej umowie jest mowa (sprzedaży czy też kompleksowej¹²), umowa sprzedaży powinna

¹¹ K. Zagrobelny [w:] *Kodeks...*, op. cit., s. 632-634.

¹² Umowa kompleksowa uregulowana w art. 5 ust. 3 pe, nazywana właściwą umową kompleksową. Zgodnie z tą normą dostarczanie energii może odbywać się na podstawie umowy zawierającej postanowienia umowy sprzedaży i umowy o świadczenie usług przesyłania lub dystrybucji tych paliw lub energii, nazywanej umową kompleksową. Umowa kompleksowa może być zawierana przez odbiorcę, który nie korzysta z zasady TPA (czyli prawa zmiany sprzedawcy). Norma art. 5 ust. 3 pe nie stanowi, kto jest stroną umowy kompleksowej. Nie ulega wątpliwości, iż z jednej strony będzie występował odbiorca paliw lub energii, z drugiej zaś przedsiębiorstwo obrotu. Sprzedawca, zawierając umowę kompleksową, zobowiązuje się wobec odbiorcy

zawierać postanowienia określające: miejsce dostarczenia paliw gazowych lub energii do odbiorcy i ilość tych paliw lub energii w podziale na okresy umowne, moc umowną oraz warunki wprowadzania jej zmian, cenę lub grupę taryfową stosowane w rozliczeniach i warunki wprowadzania zmian tej ceny i grupy taryfowej, sposób prowadzenia rozliczeń, wysokość bonifikaty za niedotrzymanie standardów jakościowych obsługi odbiorców, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy, okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania. W przypadku umowy kompleksowej należałoby wprowadzić elementy dotyczące dystrybucji, czyli postanowienia określające: moc umowną i warunki wprowadzania jej zmian, ilość przesyłanych paliw gazowych lub energii w podziale na okresy umowne, miejsca dostarczania paliw gazowych lub energii do sieci i ich odbioru z sieci, standardy jakościowe, warunki zapewnienia niezawodności i ciągłości dostarczania paliw gazowych lub energii, stawki opłat lub grupę taryfową stosowane w rozliczeniach oraz warunki wprowadzania zmian tych stawek i grupy taryfowej, sposób prowadzenia rozliczeń, parametry techniczne paliw gazowych lub energii oraz wysokość bonifikaty za niedotrzymanie tych parametrów oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców, odpowiedzialność stron za niedotrzymanie warunków umowy oraz okres obowiązywania umowy i warunki jej rozwiązania. Wobec tych okoliczności można przyjąć tezę i w tej konkretnej sytuacji mamy do czynienia z umową zawieraną na czas określony zgodnie z art. 4j pe¹³. Wobec opisanych powyżej regulacji ustawy pojawia się pytanie, czy

---

do sprzedaży paliw gazowych lub energii i jednocześnie do zapewnienia świadczenia usługi przesyłania lub dystrybucji tych paliw lub energii do miejsca ich odbioru z sieci przesyłowej lub dystrybucyjnej. Artykuł 5 ust. 4 pe reguluje tak zwaną niewłaściwą umowę kompleksową, w której sprzedawca zawiera umowę dystrybucji w imieniu i na rzecz odbiorcy końcowego z przedsiębiorstwem energetycznym zajmującym się przesyłaniem lub dystrybucją. Wydaje się, iż w tej konstrukcji odbiorca zawiera umowę najpierw z przedsiębiorstwem obrotu. Umowa ta powinna zawierać upoważnienie dla przedsiębiorstwa obrotu do zawarcia w imieniu i na rzecz odbiorcy umowy dystrybucyjnej. Z uwagi na to, iż przedsiębiorstwo obrotu nie odpowiada za działania i zaniechania przedsiębiorstwa dystrybucji, umowa sprzedaży powinna być zawarta pod warunkiem zawieszającym. Warunek ten polegałby na wskazaniu, iż umowa sprzedaży wchodzi w życie jedynie wówczas, kiedy, działając w imieniu i na rzecz odbiorcy końcowego, sprzedawca energii elektrycznej zawrze stosowną umowę dystrybucyjną. Umowa może zawierać postanowienia na wypadek niezawarcia umowy dystrybucyjnej przez przedsiębiorstwo obrotu, działające w imieniu i na rzecz odbiorcy. Szerzej: T. Ogłódek, *Umowy zawierane z konsumentami na rynku energii elektrycznej – aspekt podmiotowy oraz rodzaje umów zawieranych z konsumentami na rynku energii elektrycznej* [w:] *Konsument na rynku energii elektrycznej*, red. M. Czarnecka, C.H. Beck, Warszawa 2013, s. 59-77; M. Czarnecka, *Umowa kompleksowa, usługa kompleksowa a nielegalny pobór energii elektrycznej* [w:] *Problemy prawne związane z nielegalnym poborem energii*, red. G. Matusik, M. Śladkowski, C.H. Beck, Warszawa 2013, s. 167-186.

¹³ Szerzej: M. Czarnecka, T. Ogłódek, *Prawo energetyczne. Komentarz*, Warszawa 2012; *Prawo energetyczne. Komentarz*, red. M. Swora, Z. Muras, Wolters Kluwer, Warszawa 2010; A. Walaszek-Pyziół, *Umowy nienazwane* [w:] *System prawa prywatnego*, t. 9, red. W.J. Katner, C.H. Beck, Warszawa 2010, s. 449-451.

regulacje te faktycznie mają na celu ochronę praw konsumenta. Wydaje się, że regulacja ta nie wprowadziła nic innego oprócz komplikacji przy zawieraniu umów z odbiorcami pobierającymi energię elektryczną w gospodarstwach domowych.

2. Zbiór Praw Konsumenta Energii

Zgodnie z ustawą pe w celu ochrony praw konsumenta każdy sprzedawca ma na celu doręczyć odbiorcy pobierającemu energię kopię zbioru praw konsumenta. Na mocy art. 6 ust 6e pe ustawodawca wprowadził obowiązek polegający na tym, że „[...] sprzedawca paliw gazowych lub energii elektrycznej dostarcza odbiorcy tych paliw lub energii w gospodarstwie domowym kopię zbioru praw konsumenta energii oraz zapewnia jego publiczny dostęp. Przez zbiór praw konsumenta energii rozumie się dokument sporządzany przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki we współpracy z Prezesem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów na podstawie wytycznych Komisji Europejskiej w konsultacji z krajowymi organami regulacyjnymi, organizacjami konsumentów, partnerami społecznymi, przedsiębiorstwami energetycznymi oraz innymi zainteresowanymi stronami, zawierający praktyczne informacje o prawach konsumentów energii elektrycznej i paliw gazowych”. Na mocy art. 5 ust. 6f pe kopię zbioru praw konsumenta energii, o którym mowa w ust. 6e, Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ogłasza w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Regulacji Energetyki. Na mocy art. 13 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji¹⁴ kopiowanie to proces tworzenia obiektu, na wzór innego obiektu. W przypadku informacji w postaci cyfrowej proces kopiowania prowadzi do utworzenia obiektu identycznego z pierwotnym we wszystkich aspektach. Oznacza to, że kopiowanie, czyli sporządzenie kopii – to odtworzenie oryginału. Zgodnie z definicją ustawową w przypadku opublikowania w Biuletynie URE należy ten zbiór skopiować i przesłać do odbiorców. Wydaje się, że wykładnia celowościowa tego przepisu i brak wskazania przez ustawodawcę terminu wykonania tego zobowiązania oznacza, że sprzedawca winien wypełnić ten obowiązek w najszybszym możliwym terminie, czyli przy pierwszej czynności wykonywanej przez odbiorcę, bądź na rzecz odbiorcy, czyli np. podczas doręczenia faktur czy zawarcia nowej umowy. Można więc łatwo przyjąć, iż najdłuższy termin wykonania owego „dostarczenia” to okres 12 miesięcy – najdłuższy okres rozliczeniowy – wysłanie faktury. Oczywiście pozostaje jednoczesne zapewnienie publicznego dostępu, czyli publikacja w formacie PDF na stronach internetowych oraz wydrukowane kopie dostępne w siedzibie Sprzedawcy.

¹⁴ Szerzej: ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, tj. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.; E. Nowińska, M. Du Vall, *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2013.

Zbiór ten ma stanowić kompendium wiedzy dla konsumenta, aby był świadomy swoich uprawnień na rynku energii. Dokument ten stanowi pomoc dla nieświadomego odbiorcy pobierającego energię w gospodarstwie domowym, ma też istotne znaczenie w ochronie praw konsumentów. Zdaniem autorki zbiór ten jest dokumentem, który ma wspomóc konsumenta w zrozumieniu rynku energii elektrycznej i gazu. Oczywiście ustawodawca nie założył żadnych szczególnych sankcji z tytułu naruszenia owego obowiązku informacyjnego. Należałoby stwierdzić, że sankcjami mogłoby być cofnięcie koncesji przez prezesa URE, ewentualnie za naruszenie zbiorowych interesów konsumentów poprzez brak przekazania konsumentowi jasnych informacji o nabywanym towarze i kary wynikające z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów¹⁵.

3. Zasady dotyczące reklamacji i wstrzymywania dostarczania energii elektrycznej

Zgodnie z art. 6b pe przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii może wstrzymać dostarczanie paliw gazowych lub energii, jeżeli:

- a) w wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że nastąpiło nielegalne pobieranie paliw lub energii,
- b) odbiorca zwleka z zapłatą za świadczone usługi, co najmniej przez okres 30 dni po upływie terminu płatności.

To przedsiębiorstwo energetyczne wykonujące działalność gospodarczą w zakresie przesyłania lub dystrybucji paliw gazowych lub energii na żądanie sprzedawcy paliw gazowych lub energii wstrzymuje, z zastrzeżeniem art. 6c, dostarczanie paliw gazowych lub energii, jeżeli odbiorca zwleka z zapłatą za świadczone usługi lub za pobrane paliwo gazowe, lub energię co najmniej przez okres 30 dni po upływie terminu płatności. Zgodnie z art. 6b ust. 3 pe przedsiębiorstwo energetyczne, któremu odbiorca zwleka z zapłatą za świadczone usługi lub energię, powiadamia na piśmie odbiorcę energii elektrycznej w gospodarstwie domowym o zamiarze wstrzymania dostarczania paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła, jeżeli odbiorca ten nie ureguluje zaległych i bieżących należności w okresie 14 dni od dnia otrzymania tego powiadomienia.

Jednym z istotnych postanowień pe w zakresie szczególnych praw konsumentów jest art. 6c, który stanowi, że:

„1. W przypadku, gdy odbiorca paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w gospodarstwie domowym złoży do przedsiębiorstwa energetycznego, o którym mowa w art. 6b ust. 3, reklamację dotyczącą dostarczania paliw gazowych

¹⁵ Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów, Dz.U. z 2007 r., Nr 50, poz. 331 ze zm.

lub energii, nie później niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania powiadomienia, o którym mowa w art. 6b ust. 3, dostarczania paliw gazowych lub energii nie wstrzymuje się do czasu rozpatrzenia reklamacji.

2. Przedsiębiorstwo energetyczne jest obowiązane rozpatrzyć reklamację, w terminie 14 dni od dnia jej złożenia. Jeżeli reklamacja nie została rozpatrzona w tym terminie, uważa się, że została uwzględniona.

3. Jeżeli przedsiębiorstwo energetyczne nie uwzględniło reklamacji, a odbiorca paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła w gospodarstwie domowym, w terminie 14 dni od dnia otrzymania powiadomienia o nieuwzględnieniu reklamacji, wystąpił do stałego polubownego sądu konsumenckiego, o którym mowa w art. 37 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o Inspekcji Handlowej (Dz.U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1219, z późn. zm.64), zwanego dalej sądem polubownym, z wnioskiem o rozpatrzenie sporu w tym zakresie, dostarczania paliw gazowych lub energii nie wstrzymuje się do czasu wydania wyroku przez ten sąd”.

Zważywszy na brak zarówno orzecznictwa sądowego czy też piśmiennictwa w ocenie autorki, w przypadku złożenia reklamacji i braku odpowiedzi na reklamację w terminie 14 dni, zgodnie z art. 6c pe skutki uznania reklamacji dotyczą jedynie wstrzymania dostarczania energii elektrycznej. Dotyczy to tylko odbiorców energii w gospodarstwie domowym i tylko jeśli reklamacja jest związana z planowanym wyłączeniem energii, o którym to zamiarze odbiorca został już powiadomiony. Wskazywałaby na to wykładnia systemowa tej normy prawnej. Skoro bowiem ustawodawca umieścił nomę prawną art. 6c ust.2 pe (domniemanie) bezpośrednio po zakazie wstrzymania dostawy energii w przypadku złożenia reklamacji do czasu jej rozpatrzenia, to wskazywałoby to, iż domniemanie dotyczy tylko tych reklamacji, które zostały złożone w odpowiedzi na wezwanie odbiorcy do zapłaty zaległych i bieżących należności, pod rygorem wstrzymania dostawy energii.

A contrario domniemanie to, przy przyjęciu ww. interpretacji, nie dotyczy przypadków reklamacji składanych przez innych odbiorców, niż kupujący energię w gospodarstwie domowym, jak również reklamacji składanych w sytuacji, kiedy konsument odbierający energię w gospodarstwie domowym nie został powiadomiony o zamiarze wstrzymania dostawy energii do jego lokalu. Powyższą interpretację można wzmocnić argumentem polegającym na tym, iż nadal obowiązuje (pomimo nowelizacji) § 42 rozporządzenia taryfowego, który określa stawki bonifikat przysługujących odbiorcy, w związku z niedotrzymaniem przez przedsiębiorstwo energetyczne standardów jakościowych. Jest to bonifikata za przedłużenie czternastodniowego terminu rozpatrzenia reklamacji odbiorcy w sprawie zasad rozliczeń. Przy przyjęciu, iż domniemanie prawne z art. 6c ust. 2 pe dotyczy wszystkich reklamacji, ww. zapis rozporządzenia byłby martwy, ponieważ żadna reklamacja nie będzie mogła być rozpatrzona po upływie 14 dni

od jej otrzymania. Oczywiście należy przy tym pamiętać, iż rozporządzenie stoi w hierarchii aktów prawnych niżej niż ustawa i stanowi ono akt wykonawczy do ustawy, a związku z wejściem nowelizacji ustawy ustawodawca nie zdążył jeszcze dokonać jego zmiany, co nieco osłabia argument odnoszący się do treści rozporządzenia taryfowego.

Biorąc pod uwagę powyższe należy stwierdzić, że norma art. 6c ust. 2 pe wskazuje na to, iż domniemanie prawne rozpatrzenia reklamacji na korzyść odbiorcy dotyczy tylko tych reklamacji, które zostały złożone przez odbiorców energii w gospodarstwie domowym i tylko jeśli reklamacja jest związana z planowanym wyłączeniem energii, o którym to zamiarze odbiorca został już powiadomiony. Wydaje się, iż przy przyjęciu takiej interpretacji zachowano zasadę ochrony praw konsumenta, w dostatecznych granicach.

Kolejnym rozwiązaniem prawnym mającym na celu ochronę odbiorców – konsumentów jest wprowadzenie zasady, zgodnie z którą, jeżeli przedsiębiorstwo energetyczne wstrzymało dostarczanie energii odbiorcy w gospodarstwie domowym, a odbiorca ten zgłosił reklamację na wstrzymanie dostarczania energii, przedsiębiorstwo energetyczne jest obowiązane wznowić dostarczanie paliw gazowych lub energii w terminie 3 dni od dnia otrzymania reklamacji i kontynuować dostarczanie paliw gazowych lub energii do czasu jej rozpatrzenia. W przypadku gdy reklamacja, o której mowa powyżej, nie została pozytywnie rozpatrzona przez przedsiębiorstwo energetyczne i odbiorca, wystąpił do prezesa Urzędu Regulacji Energetyki o rozpatrzenie sporu w tym zakresie, przedsiębiorstwo energetyczne jest obowiązane kontynuować dostarczanie paliw gazowych lub energii do czasu wydania decyzji przez prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Przepisów tych nie stosuje się w przypadku, gdy wstrzymanie dostarczania energii nastąpiło z powodu stwierdzenia – po przeprowadzeniu kontroli, że instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie życia, zdrowia lub środowiska, albo wydania przez sąd polubowny wyroku na niekorzyść odbiorcy. Wykładnia literalna nie pozwala na jasne określenie: czy ma to być sąd polubowny, czy też prezes URE? Wydaje się, że ustawodawca chciał wprowadzić zasadę, że odbiorca może wystąpić do sądu polubownego w czasie, kiedy jeszcze jest dostarczana energia elektryczna, a do prezesa URE, jeżeli nastąpiło wstrzymanie i odbiorca żąda wznowienia dostarczania energii elektrycznej. Taka interpretacja nie jest zdaniem autorki prawidłowa – w art. 6d ust. 2 pe ustawodawca użył określenia, iż przedsiębiorca energetyczny jest zobowiązany kontynuować dostarczanie energii do czasu wydania decyzji przez prezesa URE. Ponadto zgodnie z art. 8 pe w sprawach spornych dotyczących m.in. umowy sprzedaży bądź umowy kompleksowej, a także w przypadku nieuzasadnionego wstrzymania dostarczania energii rozstrzyga prezes URE. Normy te regulują zasadę, że odbiorca ma prawo wyboru, do którego z tych organów wystąpi celem rozstrzygnięcia sporu.

4. Obowiązki informacyjne przedsiębiorcy energetycznego

Zgodnie z art. 5 ust. 4b pe umowa sprzedaży energii elektrycznej oraz umowa kompleksowa, których stroną jest odbiorca energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, powinny określać strony umowy i zawierać także informacje o:

a) prawach tego odbiorcy, w tym sposobie wnoszenia skarg i rozstrzygania sporów;

b) możliwości uzyskania pomocy w przypadku wystąpienia awarii urządzeń, instalacji lub sieci gazowej, lub elektroenergetycznej;

c) miejscu i sposobie zapoznania się z mającymi zastosowanie, obowiązującymi taryfami, w tym opłatami za utrzymanie systemu gazowego albo elektroenergetycznego.

Zgodnie z tym przepisem należy przekazać odbiorcy w gospodarstwie domowym – konsumentowi informację o prawach odbiorcy do wnoszenia skarg i rozstrzygania sporów. Informacja ta powinna obejmować opis sposobu wnoszenia reklamacji, czyli powiadomienie o formie wniesienia i do kogo winna być skierowana oraz krótki opis uprawnień w tym uprawnień o prawie do wniesienia skargi do sądu polubownego bądź do prezesa URE w przypadkach wskazanych w ustawie pe, czyli w przypadku wstrzymania dostarczania energii elektrycznej. Zgodnie bowiem z art. 6 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym taką nieuczciwą praktyką rynkową jest zaniechanie wprowadzające w błąd, jeżeli pomija istotne informacje potrzebne przeciętnemu konsumentowi do podjęcia decyzji dotyczącej umowy, której inaczej by nie podjął. Zgodnie z art. 6 ust. 3 oraz ust. 4 pkt 3 ww. ustawy wprowadzającym w błąd zaniechaniem jest zatajenie lub nieprzekazanie w sposób jasny, jednoznaczny lub we właściwym czasie istotnych informacji dotyczących produktu. Co do możliwości uzyskania pomocy w przypadku wystąpienia awarii urządzeń, instalacji lub sieci gazowej, lub elektroenergetycznej bardzo trudno jest podać inną informację niż numer telefonu. Wynika to z faktu, iż zagadnieniami dotyczącymi awarii zajmują się przedsiębiorstwa dystrybucyjne. W przypadku, gdy odbiorca zawiera jedynie umowę sprzedaży, a dystrybutorem, czyli stroną drugiej umowy, jest lokalna spółka dystrybucyjna, to ona powinna być podmiotem zajmującym się awariami. Ponadto sprzedawca energii powinien powiadomić wszystkich odbiorców w tym odbiorców pobierających energię w gospodarstwach domowych, w sposób przejrzysty i zrozumiały, o podwyżce cen lub stawek opłat za dostarczane paliwa gazowe lub energię określonych w zatwierdzonych taryfach, w ciągu jednego okresu rozliczeniowego od dnia tej podwyżki.

Sprzedawca energii elektrycznej informuje także swoich odbiorców o strukturze paliw zużytych lub innych nośników energii służących do wytworzenia energii elektrycznej sprzedanej przez niego w poprzednim roku kalendarzowym oraz o miejscu, w którym są dostępne informacje o wpływie wytwarzania tej

energii na środowisko, co najmniej w zakresie emisji dwutlenku węgla i radioaktywnych odpadów oraz o ilości zużytej przez tego odbiorcę energii elektrycznej w poprzednim roku oraz o miejscu, w którym są dostępne informacje o przeciętnym zużyciu energii elektrycznej dla danej grupy przyłączeniowej odbiorców, środkach poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej¹⁶ i charakterystykach technicznych efektywnych energetycznie urządzeń. Wydaje się, że ustawodawca wprowadził te wszystkie obowiązki informacyjne celem szczególnej ochrony odbiorców – konsumentów¹⁷. Szczególny obowiązek informacyjny dotyczący struktury paliw służy konsumentom o świadomości ekologicznej, dbającym o ochronę środowiska. Bezspornym pozostaje fakt, iż sprzedawcy wszelkie te informacje powinni wprowadzić do umów. Ustawodawca nie określił jednak *vacatio legis* w zakresie wypełnienia obowiązków. Wobec tego wydaje się, że najbardziej rozsądnym i racjonalnym jest przekazanie tych informacji podczas pierwszej czynności wykonywanej przez odbiorcę – np. zmiana umowy bądź przesłanie dokumentu zapłaty. Oczywiście w tym przypadku podobnie, jak przy doręczeniu Zbioru Praw Konsumenta, w razie niedopełnienia tych obowiązków informacyjnych ustawodawca nie założył żadnych szczególnych sankcji. Należałoby ponownie stwierdzić, że sankcją mogłoby być cofnięcie koncesji przez prezesa URE, ewentualnie za naruszenie zbiorowych interesów konsumentów poprzez brak przekazania konsumentowi jasnych informacji o nabywanym towarze.

Podsumowanie

Przedstawione zagadnienia wskazują, iż budowa rynku energii elektrycznej jest procesem długotrwałym i złożonym, a jego kreatorem jest państwo. Pozycja ekonomiczna konsumentów na rynku tym jest bardzo słaba, a ich suwerenność ograniczona. Wymaganym elementem jego zrównoważonego funkcjonowania jest także wiedza i uczenie konsumentów rynku energii. Chodzi tutaj o informacje rynkowe i ich symetrię. Zbyt duża asymetria informacji pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi a odbiorcami energii wpływa niekorzystnie na sytuację prawną konsumenta oraz na funkcjonowanie konkurencji. Nieświadomy konsument nie podejmuje racjonalnie decyzji dotyczących sprzedawcy energii elektrycznej, a tym samym konkurencja na rynku wydaje się być zdeformowana. Wobec powyższego ustawodawca w drodze regulacji wprowadził szczegółowe regulacje, które zdaniem autorki mają pomóc w ujednoczeniu sytuacji konsu-

¹⁶ Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej, Dz.U. Nr 94, poz. 551, z późn. zm.

¹⁷ Szerzej: *Prawo energetyczne. Komentarz*, red. M. Pawełczyk, Poznań 2012; *Regulacja innowacja w sektorze energetycznym*, red. A. Walaszek-Pyziół, C.H. Beck, Warszawa 2013; A. Walaszek-Pyziół, *Umowy nienazwane...*, op. cit., s. 449-451.

menta na rynku energii elektrycznej i tym samym umocnić jego pozycję. Oczywiście można by przyjąć, iż na rynku energii elektrycznej mamy doczynienia z konsumentem „rozsądnym i uważnym” i mającym pewną umiejętność oceny tego rynku¹⁸. Pomimo takiego założenia bezsporny pozostaje fakt, że w regulacjach są luki, których uzupełnienie może być dokonane przez ustawodawcę przy okazji zmiany ustawy prawo energetyczne. W szczególności zmiany powinny dotyczyć uszczegółowienia zasad zawierania umów na czas określony i nieokreślony oraz możliwości automatycznego przedłużania umowy, a także zasad wstrzymywania dostarczania energii w razie wystąpienia przez odbiorcę konsumenta z wnioskiem o rozpatrzenie sporu do sądu polubownego, np. co się dzieje w razie zawieszenia postępowania, czy wstrzymanie wyłączenia powinno trwać, a konsument ma prawo przez cały ten czas pobierać energię elektryczną bez opłat?

Jednakże rynek energii jest specyficzny, wiele pojęć zawartych w umowach z konsumentami – odbiorcami ma charakter techniczny, a ciągły monopol spółek dystrybucyjnych w zakresie zawierania umów kompleksowych powoduje, że zbyt dalekim byłoby przyjęcie, że odbiorca w gospodarstwie domowym korzysta ze stworzonych możliwości wyboru i samodzielnie, bez ingerencji ustawodawcy i państwa, potrafi się poruszać na rynku energii w szczególności w zakresie zawierania umów.

Literatura

- Cisek A. [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, C.H. Beck, Warszawa 2011.
- Czarnecka M., *Umowa kompleksowa, usługa kompleksowa a nielegalny pobór energii elektrycznej* [w:] *Problemy prawne związane z nielegalnym poborem energii*, red. G. Matusik, M. Śladkowski, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Czarnecka M., Ogłódek T., *Prawo energetyczne. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2012.
- Grzegorzczak F., *Prawo konsumenckie w Unii Europejskiej*, LexisNexis, Warszawa 2009.
- Kaczmarek-Templin B., Stec P., Szostek D., *Ustawa o prawach konsumenta. Kodeks cywilny (wyciąg). Komentarz*, C.H. Beck Warszawa 2014.
- Kodeks cywilny – wyciąg fragment pozycji: Ustawa o prawach konsumenta. Kodeks cywilny (wyciąg). Komentarz*, B. Kaczmarek-Templin, P. Stec, D. Szostek, C.H. Beck, Warszawa 2014.
- Konsument na rynku energii elektrycznej*, red. M. Czarnecka, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Koroluk S., *Zmiana definicja konsumenta w Kodeksie Cywilnym – propozycja interpretacji*, „Monitor Prawniczy” 2003, nr 10.

¹⁸ Szerzej: M. Sieradzka, *Wzorzec „przeciętnego konsumenta” w dyrektywie 2005/29/WE o nieuczciwych praktykach handlowych i jego implikacje do prawa polskiego*, „Europejski Przegląd Sądowy” czerwiec 2008, s. 19-23.

- Nowińska E., Du Vall M., *Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Oglódek T., *Umowy zawierane z konsumentami na rynku energii elektrycznej – aspekt podmiotowy oraz rodzaje umów zawieranych z konsumentami na rynku energii elektrycznej* [w] *Konsument na rynku energii elektrycznej*, red. M. Czarnecka, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Prawo energetyczne. Komentarz*, red. M. Pawełczyk, Iuris, Poznań 2012.
- Prawo energetyczne. Komentarz*, red. M. Swora, Z. Muras, Wolters Kluwer, Warszawa 2010.
- Regulacja innowacja w sektorze energetycznym*, red. A. Walaszek-Pyziół, C.H. Beck, Warszawa 2013.
- Sieradzka M., *Wzorzec „przeciętnego konsumenta” w dyrektywie 2005/29/WE o nieuczciwych praktykach handlowych i jego implikacje do prawa polskiego*, „Europejski Przegląd Sądowy” czerwiec 2008.
- Walaszek-Pyziół A., *Umowy nienazwane* [w:] *System prawa prywatnego*, t. 9, red. W.J. Katner, C.H. Beck, Warszawa 2010.
- Zagrobelny K. *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. E. Gniewek, P. Machnikowski, C.H. Beck, Warszawa 2011.

SOME ISSUES ABOUT CONSUMER RIGHTS' PROTECTION IN THE ELECTRICITY MARKET

Summary

Today, electricity is an important factor which ensure socio-economic development and improving the quality of society's life. It's hard to imagine the functioning households without electricity. The individual consumer, as the recipient of consuming electricity in the household must be treated in a special way and must be protected by law. We can see a trend occurring in all countries of the European Union to create instruments to protect individual customers. Energy law uses the new concept recipient acquiring power in the household. The new regulation of the Energy Law creates special protection of consumer rights. It introduces rules: concerning termination of contracts, the disclosure requirements of entrepreneurs energy and the specific rules for dealing with complaints. The legislature in order to protect the consumer has introduced the document constituting a compendium of knowledge about these powers – Collection of Consumer Rights. The energy market is unique, many of the concepts contained in consumer contracts – recipients have a technical nature, so was therefore necessary legislative interference in the consumer's rights.